

Koolispordi küsitluse tulemuste kokkuvõte

**Kooliõpilased
Liikumisõpetuse ja kehalise
kasvatuse õpetajad ning
koolide juhtkonnad**

SISSEJUHATUS

2023. aasta mais viis Kultuuriministeerium läbi koolispordi teemalise uuringu, mille raames viidi läbi küsitlus Eesti üldhariduskoolide III, VI, IX ja XII klasside õpilaste seas ja liikumisõpetuse ning kehalise kasvatuse õpetajate, teiste õppeainete õpetajate ja koolide juhtkondade liikmete – õppealajuhatajate ja direktorite hulgas.

Küsitlusuuringuga sooviti teada kui paljud lapsed ja noored on kaasatud koolidevahelisse võistlussüsteemi, mida korraldab Eesti Koolispordi Liit. Eesmärgiks oli saada teada, kas nendel võistlustel saavad osaleda kõik soovijad, kuidas see mõjutab ülejäänud õppetööd ning millise kehalise aktiivsusega on lapsed ja noored, kes seal osalevad.

Koolidega kontakti võttes, paluti esmalt nende nõusolekut küsitluses osaleda ja valmisolekut küsitluste veebilingid oma kooli õpilastele ja õpetajatele edastada.

Uuringus osalemise kutse edastati üle-eestiliselt 207 koolile. Vastused laekusid 84 koolist kõikidest Eesti maakondadest, ehk 41% küsitluse kutse saanud koolidest. Vastused laekusid 29 linna- ja 55 maakoolist. Küsitlusele vastas 2380 õpilast, kellest 1070 olid poisid (45%) 1310 tüdrukud (55%). Vastused laekusid 84 koolist, kõikidest Eesti maakondadest, sh olid vastajad 29 linna koolist ja 55 maa koolist. Küsitlusele vastas 2380 õpilast, kellest 1070 olid poisid (45%) 1310 tüdrukud (55%).

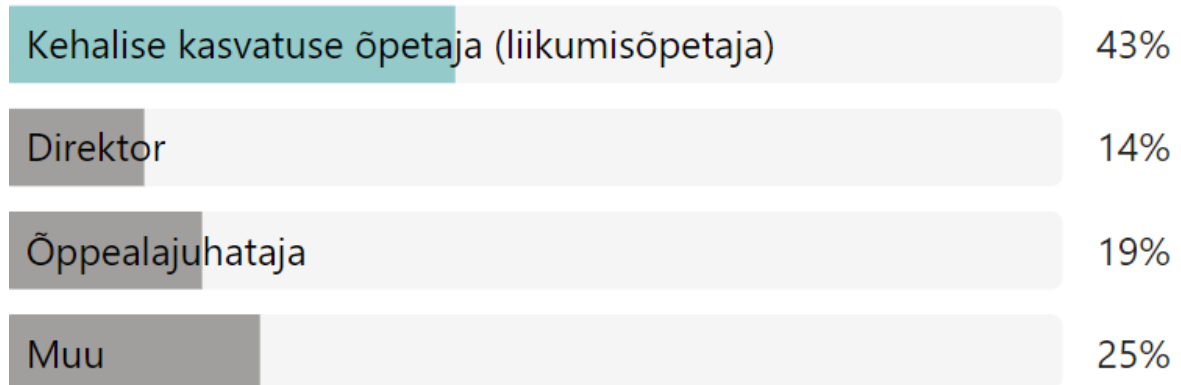
Õpilastele suunatud küsitlusele vastasid iga õppeastme viimased klassid. III klassist 483 õpilast (20% vastanutest), VI klassis 721 õpilast (30% vastanutest) IX klassist 764 õpilast (32% vastanutest) ja XII klassist 415 õpilast (17% vastanutest) (joonis 1).

Joonis 1. Vastajate jagunemine klasside järgi (vastajate arv kokku 2 380).

Kehalise kasvatuse või liikumisõpetajatest ning koolide juhtkonna liikmetest (õppealajuhatajad, direktorid või teiste ainete õpetajad, huvijuhid) täitsid küsimustiku 274 vastanut 67 koolist.

Õpetajatele ja koolide juhtkondadele suunatud küsimustiku vastanutest olid 101 kehalise kasvatuse või liikumise õpetajad (43% vastanutest), teiste valdkondade õpetajaid oli 58 (25% vastanutest), õppealajuhatajaid oli vastanute hulgas 45 (19% vastanutest) ja direktoreid 32 (14% vastanutest) (joonis 2).

Joonis 2. Vastajate ametikoht (vastajate arv 236)

Küsitluse põhitulemuste ülevaatega võib tutvuda ka järgmisel aadressil:
<https://infogram.com/1pdpr630l63rv7fm7z2qrwdgz6bkgwy293w>

KOOLISPORDI UURINGU PÕHITULEMUSTE LÜHIÜLEVADE, ÕPILASED

- Kõikidest küsitlustele vastanutest käis regulaarselt trennis 64% (n=1534), trennis ei käi 36% (n=851).
- Viimasel kooliaastal oli vähemalt ühel korral koolidevahelistest võistlustest osa võtnud õpilasi 729, ehk 32% kõigist küsitlusele vastanutest.
- 43% vastanutest (1031 vastanut) olid teadlikud Eesti Koolispordi liidu poolt korraldatud võistlustest. Populaarsemad koolidevahelised võistlused toimusid järgmistel spordialadel: jalgpall (15%), kergejõustik (13%), võrkpall (12%), rahvastepall (11%) ja korvpall (9%).
- Õpilasi, kes võtsid osa viimase aasta jooksul vähemalt kahe spordiala koolidevahelistest võistlustest oli 306, mis moodustab 40% kõigist koolidevaheliste võistluste osalejatest. Vähemalt kolme spordiala koolidevahelisel võistlusel osales 20% kõigist koolidevaheliste võistluste osalejatest (n=148).
- Arvestades, et koolidevaheliste võistluste osaluskordi oli 2022. aastal ligikaudu 35 000, siis osalenud õpilaste arv oli Eestis 25 000 juures, mis moodustas üldhariduskoolide õpilastest 15%.
- Õpilastest, kes ei olnud kuulnud Eesti Koolispordiliidu korraldatud võistlustest, käis regulaarselt trennis 700 vastanut, ehk 54%.
- Kõige sagedasemad põhjused, miks takistavad füüsiliselt aktiivne olla olid:
 - Laiskus 22%
 - Aja puudumine 20%
 - Teised kohustused 17%
 - Kiire väsimise füüsilise koormuse korral ja sellest tingitud pistmine 13%
 - Spordirajatisest kaugel elamine 5%
- 62% vastanutest tõid esile, et osalemine koolidevahelistel võistlustel ei ole seganud nende õppetööd (n=630) ülejäänutel oli vähesel määral (25%), oluliselt (3%) või mõnevõrra (10%) võistlustel osalemine õppetööd seganud.
- Kõige sagedamini ei osaleta koolidevahelistel võistlustel, kuna õpilased ei ole võistlustele kutsutud - 44%. 41% märkis, et nad ei soovi võistlustel osaleda, 5% märkis, et ta ei saanud võistkonda ja 10% märkis muu põhjuse, sagedasema vastusevariandid olid järgnevad: ei olnud võistlustest varasemalt teadlik või kuulnud koolispordi liidust, ei ole aega trennis käija, ei ole piisavalt hea, on seotud enda spordialaga, tervislikud probleemid.

- **39% juhtudest otsustab õpetaja, kes saavad võtta osa koolide vahelistest võistlustest** (n=921) ja 27% juhtudest saavad õpilased ise soovi avaldada, kes saavad koolidevahelistest võistlustest osa võtta (n=625).
- **Suur osa vastanutest – 58% (n=1348) ei osanud öelda, kas kõikidel õpilastel on soovi korral võimalik koolide vahelistel võistlustel osaleda**, samas 24% õpilastest (n=566) väitis, et kõikidel on soovi korral võimalik koolidevahelistel võistlustel osaleda.
- **56% (n=1307) väitis, et koolide vahelistel võistlustel käivad pidevalt samad õpilased**. 35% (n=812) ei osanud küsimusele vastata ja 9% väitis, et samad õpilased pidevalt koolide vahelistel võistlustel ei käi.
- **82% vastanutest, kes osalesid koolidevahelistel võistlustel, käis ka regulaarselt mõnes muus trennis** (n=598).
- **Õpilastest, kes ei olnud kuulnud Eesti Koolispordi Liidu korraldatud võistlustest, käib regulaarselt trennis 722 vastanut, ehk 54%.**

LIIKUMISÕPETUSE JA KEHALISE KASVATUSE ÕPETAJAD

- Koolispordi küsimustikule vastas 274 vastajat, kellest **101 olid kehalise kasvatuse või liikumisõpetuse õpetajad (43%)**, muud õpetajad 58 (19%) õppealajuhatajad 45 (25%) või direktorid 32 (14%).
- Viimasel aastal oli mõne võistkonnaga võtnud osa koolidevahelistest spordivõistlustest (Eesti Koolispordi Liidu eestvedamisel) **90% liikumisõpetajatest** (n=90).
- **Veidi üle poole** liikumise- ja kehalise kasvatuse õpetajatest leidis, et võistlustel osalemine takistab vähesel määral (35%) või ei takista (21%) õppetööd (n=56). 32% leidis, et võistlustel osalemine takistab õppetööd mõnevõrra ja 12% et olulisel määral (n=44).
- Kõige sagedasemad võistlused, kus käidi olid: kergejõustik (60%, jalgpall (53%) rahvastepall (53%), Võrkpall (48%) ja korvpall (47%).
- **Alla poole vastanutest, 41%**, väitis, et koolispordisüsteemis osalemine **moodustab mõningase osa igapäeva tööst** (n=40) ja **29%**, et see moodustab **vähese osa tööst** (n=28).
- **55% (n=55) vastanud õpetajatest märkis, et erinevatel võistlustel osalevad enamasti samad lapsed ja 34%, et erinevad lapsed**. Nendest koolidest, kus märgiti, et võistlustel osalevad samad õpilased on enamus väiksemad koolid väljaspool suuremaid linnu.

- Kõige enam motiveerib **osalemist koolide vahelistel võistlustel**, see et lastele meeldib võistelda **76%**. Järgnes vastusevariant **kooli tunnustamine (11%)** ja **oma spordiala edendamine 7%**(n=100).

KOOLI JUHTKOND JA TEISTE AINETE ÕPETAJAD

- Koolispordi küsimustikule said vastata ka kooli juhtkonna liikmed – direktorid, õppealajuhatajad, arendusjuht, huvijuht või mõne teise aine õpetajad (nt klassijuhataja, sotsiaalpedagoog või mõne aine õpetaja), kokku oli selles **sihtrühmas vastajaid 131**.
- Kooli juhtkonna liikmetest või teiste valdkondade õpetajatest märkis 97% (n=127) , et nende kool võtab osa koolispordisüsteemi kuuluvatest võistlustest.
- Veidi üle poole vastajaist, 52% (n=68%), märkisid, et võistlustel osalemine takistab mõnevõrra muud õppetööd. Vähesel määral pidasid seda õppetööd takistavaks 31% (n=40) ja olulisel määral 4%.
- Kui õpetaja on **õpilastega (koolide vahelistel) võistlustel, leitakse 45% juhtudest (n=59) asendusõpetaja, sageli asendatakse tund teise tunniga – 20% (n=26) või leitakse muu variant 18%**. 11% juhtudest pannakse mitme klassi lapsed kokku, vähim valiti vastusevariant „tund jääb ära või lapsed saavad iseseisva ülesande“ - 5%
- Koolidevahelistel võistlustel osalemist **takistavad rahaliste vahendite puudumine 19%(n=24), liiga spetsiifilised võistlused, mistõttu ei saa võistkondi kokku – 15% (n=19), transport 9% või liiga suurt lisatöö 5%**. Kõige sagedamini valiti vabatekstilist vastusevariant muu – 52%(n=62).
- Küsimusele, **mis motiveerib osalemist koolidevahelistel võistlustel**, valisid ka **koolide juhtkonna liikmed ja teised õpetajad ülekaalukalt enim**, et see meeldib lastele **59%**,(n=76) järgnes vabatekstiline “muu” vastusevariant 17% (n=22), “teiste koolidega mõõdu võtmine” - 13% ja “kooli tunnustamine” - 11%

5 PÕHISÕNUMIT

- Koolidevahelistel võistlustel osalenud õpilaste arv on Eestis 25 000 juures, mis moodustab üldhariduskoolide õpilastest 15%.
- Koolisportisüsteemi on kaasatud suures osas õpilased, kes võtavad osa ka muudest (mitte koolide vahelistest) võistlustest (79%).
- Koolisportisüsteemis osalevad pigem läbivalt samad õpilased ja kõige sagedamini (44%) ei osale õpilased seetõttu, et neid pole kutsutud.
- Koolidevahelistel võistlustel osalemine oluliselt õppetööd ei takista ja õpetajaid ning muud koolipersonali motiveerib enim osalemaks see, et lastele meeldib.
- Peamisteks väljakutseteks koolide jaoks, osalemaks koolidevahelistel võistlustel, on rahaliste vahendite puudumine (19%) ja liiga spetsiifilised võistlused (15%).